

© Fotografie DigiDaan || *Wim Klein, de laatste menselijke computer (2022-2023)*

BELEIDSPLAN STICHTING THEATER ADHOC

januari 2025

Inhoudsopgave

Pagina 3	Doelstelling Missie Visie
Pagina 4 - 5	Activiteiten
Pagina 6 - 7	Internationaal Foto's van een tweetal voormalige producties
Pagina 8 - 9	Beleidsperiode 2025
Pagina 9	Communicatie en publieksbereik
Pagina 10	Financiën Interne organisatie

Doelstelling

Stichting Theater Adhoc heeft ten doel het creëren van voorstellingen, programma's, workshops en lezingen op het snijvlak en in het grensgebied van podiumkunst en wetenschap. De stichting werd in 1988 opgericht te Nijmegen en is sinds 2 maart 2012 gevestigd te Amsterdam.

Missie

De missie van Stichting Theater Adhoc (hierna: Theater Adhoc) is tweeledig. Enerzijds wil zij door middel van podiumkunst (voorstellingen, performances of andere creatieve presentatievormen) wetenschappelijke en/of cultuurhistorische onderwerpen toegankelijk (-er) maken voor een breed publiek. Anderzijds wil zij geïnteresseerden in wetenschap en cultuurgeschiedenis in contact brengen met podiumkunst (voorstellingen, performances of andere creatieve presentatievormen).

Visie

“... een theater dat studeert, letterlijk!, dat knowledgeable is, dat van de wereld weet, dat schaamteloos intellectueel is zonder intellectualistisch te doen. En dat met al die opgedane eruditie buitengewoon speels omgaat. Theater is zéér fröhliche Wissenschaft.”

(Uit: David van Reybrouck, Alles zat erin!)

Theater Adhoc ziet theater als een inspirerende en belangwekkende vorm van *vrolijke wetenschap*, waarin denken, acteren en musiceren samensmelten in een actieve gepassioneerde bezigheid. Een eigenzinnige combinatie van wetenschap, documentaire en muziektheater. Theater dat zich exclusief toelegt op de verbeelding van de ‘verborgen of onzichtbare kant van de dingen’. Dat makers, spelers en toeschouwers verleidt om naar de letterlijk en figuurlijk ‘onzichtbare’ werelden aan gene zijde van het blote oog en het naakte verstand te reizen. Werelden die er een volstrekt andere logica op nahouden dan ‘de onze’. Die ons confronteren met het eigen *niet*-weten en die fundamentele vragen oproepen over ‘de menselijke conditie’. Dat leidt zowel tot voorstellingen die over letterlijk onzichtbare werelden gaan. Voorstellingen zoals *Higgs* (2013) en *Oerknal Variaties* (2018) die zijn geïnspireerd op natuurwetenschappelijk onderzoek naar de ‘elementaire bouwstenen’ van het universum; waaruit ook wijzelf zijn opgebouwd. Als ook, tot voorstellingen over onzichtbaar geworden cultuurhistorische persoonlijkheden uit de wetenschap. Zoals bijvoorbeeld Ralph Alger Bagnold (in de voorstelling *Oase*, 2017) en Wim Klein (in de voorstelling *Wim Klein, de laatste menselijke computer*, 2022-2023).

Over de voorstelling **Oerknal Variaties** (2018) schreef Loek Zonneveld “Jan van den Berg is een verdomd goeie performer aan wie alles gloeit. Hij kent zijn zaken, hij is een volleerd verteller, en die kunst scharniert bij hem op plezier.”

Over **Wim Klein, de laatste menselijke computer** (2022-2023) schreef de Theaterkrant: “Een rijk theaterconcert over een legendarisch hoofdtekenwonder ... sprankelend theater dat jazz combineert met variété en bètawetenschap.”

© Fotografie DigiDaan || *Oerknal Variaties* (2018)

Activiteiten

Om haar doelstelling, missie en visie te verwezenlijken creëert Theater Adhoc voorstellingen, programma's, workshops en lecture performances voor een brede doelgroep, waar nodig en wenselijk in samenwerking met diverse professionele samenwerkingspartners. De voorstellingen, programma's, workshops en lecture performances ontstaan allemaal op basis van oorspronkelijke ideeën en eigen teksten, en worden door de stichting zelf geïnitieerd, ontwikkeld, geproduceerd en gepresenteerd in theaters in heel Nederland en incidenteel ook in het buitenland.

Sinds haar oprichting heeft Theater Adhoc in continuïteit een 40-tal kwalitatief hoogwaardige voorstellingen geproduceerd en gepresenteerd.

In de afgelopen jaren werd er gemiddeld één voorstelling per twee jaar gecreëerd. De laatste première betrof de muziektheatervoorstelling annex het theaterconcert *Wim Klein, de laatste menselijke computer* (speelperiode 2022 – 2023).

Draagvlak en reikwijdte

Regelmatig wordt samengewerkt met gevestigde instellingen; in het verleden o.a. met de Rotterdamse Schouwburg, Noord Nederlands Toneel, Theater De (Nieuwe) Vorst, de Radboud Universiteit Nijmegen, Nikhef en AMOLF. En internationaal met CERN (Zwi.) en de Super-Kamiokande Neutrino Detector (J).

De voorstellingen van Theater Adhoc worden veelal gesubsidieerd door vooraanstaande fondsen als o.a. het Fonds Podiumkunsten, AFK, LIRA fonds, Cultuurfonds en Fonds 21.

Artistiek leider

Jan van den Berg is theater- en filmmaker, en als buitenpromovendus verbonden aan het Instituut voor Cultuurwetenschappelijk Onderzoek van de Universiteit Utrecht.

Als artistiek leider draagt hij de visie van Theater Adhoc bij gelegenheid ook uit in zijn docentschap aan de Regieopleiding van de Academie voor Theater en Dans (Amsterdamse Hogeschool der Kunsten) en als gastdocent aan de Theateracademie Maastricht.

Daarenboven ademen de internationale documentaire filmproducties die hij maakte (*Higgs* 2009/2012, *Als eerste*, 2010 en *Neutrino*, 2023) een overeenkomstige artistieke visie en stijl uit als de voorstellingen die hij onder de naam van Theater Adhoc creëert. De veel grotere publieksaantallen die de documentaires weten te realiseren hebben zeker een gunstig effect op de belangstelling waarin zijn voorstellingen bij Theater Adhoc zich mogen verheugen.

© Fotografie DigiDaan || *Wim Klein, de laatste menselijke computer* (2022-2023)

Internationaal

Voor de aankomende voorstelling **OTEMBA – Daring Women** (wereldpremière 19 juni 2025) worden momenteel theater- en muziekzalen benaderd in Japan en Indonesië. Er is inmiddels al concrete interesse getoond door de Suntory Hall in Tokyo, het Takasaki City Theatre, het Takasaki Arts Theatre and de Toyota City Concert Hall (allen in Japan) en het Erasmus Huis in Jakarta, Indonesië.

* * *

In 1999 presenteerde Theater Adhoc zich voor de eerste maal in het buitenland met de voorstelling *The Paradox of Pergamum*. Tijdens de Edinburgh Fringe Festival speelden we vijf maal in *Theatre Workshop*. De voorstelling werd aangekondigd als “Brilliant theatrical documentary with controversial opinions. Clever and hilarious.”

De voorstelling *GIQ* (2001) werd geproduceerd in samenwerking met het *Theater Im Pumpenhaus* Münster en het daaraan verbonden gezelschap Red Art. De Westfälische Nachrichten schreef: “*Eine einzigartige Mischung von Wissenschaft, Dokumentation und Theater.*” Na meerdere voorstellingen in Münster ging de drietalige voorstelling ook op tournee door Nederland.

De voorstelling **HIGGS** (2013) ging in première in theater Summerhall in Edinburgh (UK) in aanwezigheid van- en met een aansluitende Q&A met de latere Nobelprijswinnaar Peter Higgs (1929-2024) over wie Jan van den Berg het jaar daarvoor een filmdocumentaire had gemaakt (in co-regie met Hannie van den Bergh) bij het internationaal onderzoekscentrum CERN nabij Genève.

De Britse pers was laaiend enthousiast over de voorstelling *HIGGS*.

- *The power of a show delivered simply but with utter conviction cannot be understated. Likeable and charming, Jan van den Berg manages to capture the significance, enormity and relevance of his subject in an easily accessible way.* (Edinburgh Spotlight)
- *A storytelling session of genius.* (Broadway Baby)
- *A mind-expanding tribute to Peter Higgs.* (The Scotsman)

Aansluitend aan de voorstellingen in Edinburgh volgde een uiterst succesvolle Nederlandse tournee. Gedurende twee aaneengesloten theaterseizoenen waren vrijwel alle voorstellingen uitverkocht. Niet in de laatste plaats vanwege de actualiteit van het onderwerp — het legendarische Higgs-deeltje was in het voorafgaande jaar ‘ontdekt’ — én de hiervoor genoemde filmdocumentaire die Jan van den Berg tevoren over het onderwerp had gemaakt; waardoor de voorstelling voor vele ‘geïnteresseerde leken’ werd beschouwd als een unieke gelegenheid om achterliggende *human-interest* verhalen over het onderwerp te horen en zien.

Later speelde de voorstelling, op uitnodiging, ook nog in het Science Museum London, in de National Portrait Gallery in Edinburgh en op het ARTEFACT festival in Leuven.

Een opmerkelijk hoofdstuk in de geschiedenis van Theater Adhoc betreft zeker ook de oratie van de Amsterdamse hoogleraar Albert Polman (UvA/AMOLF). In de vorm van een theatercollege ging diens inaugurale rede, getiteld *Voor niets gaat de zon op* — naar een idee- en onder regie van Theater Adhoc's Jan van den Berg — in première in Frascati Theater Amsterdam. Vervolgens beleefde de ‘voorstelling’ een succesvol tournee langs meerdere landelijke theaters en enkele internationale conferenties (Australië, Oostenrijk en Zwitserland).

Prof. dr. Albert Polman (UvA/AMOLF) in het theatercollege *Voor niets gaat de zon op* (2014-2022)

Ronald Top, Joke Tjalsma, Genelva Krind en Emmanuel Ohene Bofo in *Zwenk* (2016)

Beleidsperiode 2025

Otemba – Daring Women

Voor 2025 staat de muziektheatervoorstelling *Otemba – Daring Women* op het programma, waarvan Theater Adhoc initiatiefnemer, regisseur en hoofdproducent is. *Otemba – Daring Women* gaat in het Holland Festival in première, gevolgd door een tournee in Nederland op grootschalige podia. Bovendien worden de eerste voorbereidingen getroffen voor een tournee door Japan en Indonesië, in februari-maart 2027.

Het betreft een co-productie met het New European Ensemble en het Holland Festival, die beide ook substantieel financieel bijdragen aan de totstandkoming van de productie. Overige kosten zijn en worden verworven uit subsidies en donaties.

Otemba – Daring Women is een muziektheatervoorstelling gecomponeerd door de Japanse componist Misato Mochizuki op basis van een libretto van Janine Brogt en wordt uitgevoerd door het New European Ensemble, onder leiding van dirigent Kanako Abe (J). Dit alles naar een idee en in regie van Jan van den Berg. De hoofdrollen worden vertolkt door de gerenommeerde zangers Ryoko Aoki (J), Bernadeta Astari (ID/NL) en Michael Wilmering (NL).

De voorstelling is gebaseerd op het schilderij *Portret van Pieter Cnoll, Cornelia van Nijenroode, hun dochters en twee tot slaaf gemaakte bedienden* (Batavia, 1665) van Jacob Coeman, dat in het Rijksmuseum hangt. In *Otemba – Daring Women* stapt Cornelia uit het schilderij en gaat in gesprek met de restaurator over koloniale verhoudingen, de vrouwelijke blik en autonomie. Het is een magisch moment in het restauratieproces: een eenmalig nachtelijk treffen, dwars door de beperkingen van tijd en ruimte; tussen schilderij en realiteit, tussen toen en nu, tussen Oost en West. De ontmoeting levert een confrontatie op tussen de personages en hun levensgeschiedenissen die radicaal van elkaar verschillen, maar ook verrassende overeenkomsten vertonen. Bij het gesprek is ook een ‘scanning robot’ aanwezig, kunstmatige intelligentie die als neutrale data-analist aanwezig zou moeten zijn, maar ook een eigen stem blijkt te hebben.

'Otemba' (ontembaar) is niet alleen de titel van de voorstelling, maar ook één van de meer dan honderdzestig woorden die het Japans heeft ontleend aan het Nederlands. Het verwijst naar opstandige vrouwen die zich niet onderwerpen en hun eigen gang gaan.

De voorstelling is geïnspireerd op het opmerkelijke levensverhaal van de vrouw die staat afgebeeld op het doek: Cornelia van Nijenroode. Zij was de dochter van de Japanse vrouw Surishira en Cornelis van Nijenroode, een Nederlandse koopman in Hirado, de eerste VOC-handelspost in Japan. Cornelia trouwde op 23-jarige leeftijd met Pieter Cnoll. Vier jaar na het overlijden van Pieter Cnoll hertrouwde Cornelia met Joan Bitter, een rampzalige beslissing omdat Bitter voornamelijk geïnteresseerd was in Cornelia's geld. Het huwelijk verslechterde snel en onherstelbaar. Cornelia vroeg, zeer ongebruikelijk in die tijd, een scheiding aan. Tot aan de Hoge Raad heeft ze geprocedeerd voor haar rechten in de eerste Nederlandse echtscheidingszaak waarin een vrouw haar handelingsbekwaamheid over eigen vermogen opeiste.

Opmerkelijk genoeg staat ook de latere Indonesische vrijheidsstrijder Untung Surapati op het schilderij afgebeeld. De Republiek Indonesië eert hem sinds 1975, dertig jaar na het uitroepen van de Republika Indonesia, als nationale held.

Een andere activiteit van Theater Adhoc, gedurende het jaar 2025, betreft het begeleiden van het jonge, **filosofisch-theater duo Linssen&Provily**, in het bijzonder met zakelijk en productioneel advies. In april 2025 gaat hun voorstelling *Arthur & Friedrich – Een nacht in Bayreuth* in première; een voorstelling over en naar aanleiding van het gedachtegoed van Arthur Schopenhauer en Friedrich Nietzsche, over de lijdende mens.

Communicatie en publieksbereik

Theater Adhoc verspreidt digitale nieuwsbrieven en maakt gebruik van de reguliere communicatiekanalen zoals de eigen website, sociale media en persberichten. Daarnaast mogen wij ons regelmatig verheugen in exclusieve aandacht van kranten, tijdschriften, tv- en radioprogramma's, hetgeen, zo wordt vaak benadrukt, alleszins te maken heeft met de originele onderwerpen en invalshoeken van onze voorstellingen.

Vanwege dat uitzonderlijke, opvallende, karakter van de Theater Adhoc-voorstellingen, én het uitgebreide persnetwerk dat wij door de jaren heen hebben opgebouwd, weten we doorgaans veel free publicity te genereren in de media, niet alleen in landelijke en regionale bladen, maar ook op radio. Voorbeelden hiervan zijn de paginagrote artikelen in De Volkskrant naar aanleiding van *Higgs* (november 2013), *Voor niets gaat de zon op* (april 2015) en *Oerknal Variaties* (februari 2018). Maar ook de aandacht van radioprogramma's van *BBC-News*, het Vlaamse radioprogramma *De Interne Keuken* en het radioprogramma *Spijkers met Koppen*.

Die laatste voorstelling — *Wim Klein, de laatste menselijke computer* — mocht zich verheugen in veel media aandacht. Zo was Jan van den Berg één uur lang te gast in het Radio 1 programma *Spraakmakers* en stond hoogleraar wetenschapscommunicatie Ionica Smeets in haar zaterdag-column in de Volkskrant van 3 februari 2023 nadrukkelijk stil bij de voorstelling.

In de afgelopen tien jaar hebben we een uitzonderlijke mix van regulier toneelpubliek én niet voor de hand liggende toeschouwers opgebouwd. Naast een vast eigen publiek, trekken we bij iedere nieuwe productie toeschouwers met een speciale interesse voor het betreffende onderwerp. Regelmatig tonen theaterdirecteuren zich aangenaam verrast dat zij dankzij onze voorstelling een 'onbekende en ongebruikelijke' aanvulling op hun 'vertrouwde publiek' binnen hun muren kunnen ontvangen. Ook speelt Theater Adhoc met enige regelmaat op wetenschappelijke conferenties. Zeer recent nog tijdens de openingsconferentie van het Radboud Centre for Natural Philosophy, een gloednieuw onderzoeksinstituut van Spinozapremie Laureaat Klaas Landsman.

Financiën

Theater Adhoc is een kleine culturele organisatie zonder winstoogmerk. De stichting beschikt niet over een eigen vermogen. Iedere productie komt tot stand dankzij subsidies, uitkoopsommen, publieksinkomsten en/of co-productiegelden.

Voor elke productie worden door een administratiebureau afrekeningen gemaakt ter verantwoording aan bestuur en subsidiegevers, indien nodig met een accountantsverklaring.

Theater Adhoc heeft geen personeel in dienst en geen huur- of andere doorlopende financiële verplichtingen, behoudens de jaarlijkse kosten van administratie en jaarrekening.

Op basis van de statuten kan geen natuurlijk persoon noch een rechtspersoon op enige wijze over het vermogen beschikken als ware het zijn eigen vermogen.

Een en ander komt erop neer dat de achtereenvolgende jaarrekeningen zijn gebaseerd op de voorstelling of het project dat er in het betreffende jaar is gerealiseerd. In de afgelopen jaren werd er gemiddeld één voorstelling per twee jaar gecreëerd. De meest recente première vond plaats in oktober 2022 en betrof de voorstelling *Wim Klein, de laatste menselijke computer*.

Interne organisatie

Theater Adhoc heeft een onbezoldigd directeur/artistiek leider, Jan van den Berg, die op projectbasis werkt. Overige medewerkers of samenwerkingspartners werken eveneens op projectbasis. Daarbij houden wij ons in de honorering vanzelfsprekend en zorgvuldig aan de Fair Practice Code.

Het driehoofdige bestuur is onbezoldigd, en bestaat uit voormalig zakelijk leiders uit de culturele sector en een wetenschapper/theatermaker.

Postadres: Oudezijds Voorburgwal 304, 1012 GL Amsterdam

Email: info [at] theateradhoc.nl

Telefoon: +31 (0) 6 . 21 20 54 08

Kamer van Koophandel 410 57474

Bestuur

Dennis Molendijk (voorzitter)

Titia Daniëls (penningmeester)

Julie Schoorl (secretaris)

Directeur/artistiek leider Jan van den Berg